



Auteur(s) : 

Titel :	Verklarende nota bij KB Diergeneeskundige Blootstellingen
Samenvatting :	Deze nota geeft bijkomende informatie bij de nieuwe wetgeving met betrekking tot het gebruik van ioniserende stralingen in de diergeneeskunde

Inhoudstafel

1. Algemene toelichting over de gewijzigde regelgeving 2
2. Specifieke toelichting over het KB Diergeneeskundige Blootstellingen 2
3. Specifieke begrippen 3
4. Opleiding en permanente vorming 4

1. Algemene toelichting over de gewijzigde regelgeving

Vroeger werden zowel de geneeskundige als de diergeneeskundige toepassingen van ioniserende stralingen behandeld in Hoofdstuk 6 van het algemeen reglement op de bescherming van de bevolking van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen, ook wel het ARBIS of het algemeen reglement genoemd. Op het moment dat de Belgische regelgeving moest worden aangepast aan een nieuwe Europese richtlijn werd besloten om zowel de geneeskundige als de diergeneeskundige toepassingen van ioniserende stralingen onder te brengen in een afzonderlijke regelgevende tekst (Koninklijk Besluit) en het dus niet langer op te nemen in het algemeen reglement.

Naast de noodzaak om de Belgische wetgeving aan te passen aan de nieuwe Europese richtlijn is er in de diergeneeskundige sector de laatste jaren een grote evolutie geweest in de toepassingen van ioniserende stralingen en zijn de toestellen die hiervoor op de markt zijn gekomen veel verder geëvolueerd. Waar vroeger de diergeneeskundige toepassingen beperkt waren tot de gewone radiografieën met eenvoudige radiologische uitrustingen, ziet het FANC nu een toenemend gebruik van CT scanners, interventieradiologie, nucleaire geneeskunde en zelfs radiotherapie. Gezien deze veranderingen in de diergeneeskundige sector was het dan ook belangrijk om in deze nieuwe regelgeving de vereisten omtrent het gebruik van ioniserende stralingen voor diergeneeskundige toepassingen te herzien, verduidelijken en uit te diepen, rekening houdend met het breder spectrum van toepassingen in deze sector.

2. Specifieke toelichting over het KB Diergeneeskundige Blootstellingen

Eerst en vooral is het belangrijk om te weten dat alle opgestelde regels voor stralingsbescherming in de diergeneeskunde opgesteld werden met als doel de mens en het milieu te beschermen tegen de gevaren van ioniserende stralingen en niet voor de bescherming van de dieren. Dieren worden volgens de Belgische wetgeving nooit als patiënten beschouwd en worden dus ook niet als dusdanig beschermd.

Bij het in werking treden van deze nieuwe regelgevende tekst zijn een aantal nieuwigheden geïntroduceerd maar zijn er ook een heel aantal zaken onveranderd gebleven. Zo moet een dierenartsenkabinet, waar gebruik gemaakt wordt van ioniserende stralingen, nog altijd in het bezit zijn van een oprichtings- en exploitatievergunning. Daarnaast moet elke exploitant een interne dienst voor fysische controle hebben om ervoor te zorgen dat de mens en het leefmilieu op afdoende wijze beschermd worden tegen de gevaren van ioniserende stralingen en dat de veiligheidsrisico's op afdoende wijze worden beheerst. Zo moet de dierenarts een aangepast medisch toezicht organiseren indien hij/zij personeel in dienst heeft dat beschouwd wordt als beroepshalve blootgesteld. Het algemeen reglement inzake stralingsbescherming of ARBIS blijft dus van toepassing naast deze nieuwe regelgeving, specifiek voor de diergeneeskundige sector.

Zoals reeds gesteld, werden bij het inwerking treden van deze nieuwe regelgeving ook een aantal nieuwe concepten en specifieke begrippen geïntroduceerd. Ten eerste wordt er duidelijk de nadruk gelegd op het belang van de basisprincipes van de stralingsbescherming. Vanuit dit perspectief stelt het FANC dat de rechtvaardiging en optimalisatie ook op het niveau van een individuele diergeneeskundige blootstelling moet worden uitgevoerd, aangezien dit onrechtstreeks ook de bescherming van de dierenartsen, hun personeel en de eigenaars van de dieren ten goede komt. Concreet wil dit zeggen dat de dierenarts (of practicus) de verantwoordelijkheid draagt om te bepalen of een specifieke blootstelling gerechtvaardigd is en als dit zo is, dat de blootstelling zo laag mogelijk en dus bijgevolg geoptimaliseerd is.

Verder heeft de dierenarts de plicht om de eigenaars van de dieren (de begeleiders), die hulp bieden bij een blootstelling, te informeren over de mogelijke risico's hiervan en over de te nemen maatregelen. Deze maatregelen werden vooraf door een deskundige erkend in de fysische controle bepaald. Daarenboven moet de dierenarts verifiëren dat de begeleider die hulp biedt bij een blootstelling, meerderjarig is en de vrouwelijke begeleiders informeren over de potentiële risico's van blootstelling aan ioniserende stralingen in geval van een zwangerschap of het geven van borstvoeding. De nieuwe regelgeving definieert ook de nieuwe term "gemachtigde". Dit zijn niet-dierenartsen die helpen bij diergeneeskundige blootstellingen en aan wie de praktische aspecten van de blootstelling mogen worden gedelegeerd, indien zij hiervoor een specifieke opleiding gevolgd hebben. Het begrip gemachtigde zal verder in deze nota meer in detail worden toegelicht.

In de nieuwe regelgeving werd ook een belangrijke administratieve vereenvoudiging opgenomen. Dierenartsen die alleen met röntgentoestellen voor niet-therapeutische doeleinden werken moeten niet meer in het bezit te zijn van een persoonlijke gebruikersvergunning. Dierenartsen die nucleaire geneeskunde of radiotherapie willen beoefenen moeten wel in het bezit zijn van een persoonlijke gebruikersvergunning. Hun kandidatuur zal, in analogie met de humane geneeskunde, worden voorgelegd aan de medische jury voor advies. In dit geval zal de samenstelling van de medische jury hieraan aangepast worden.

Ten slotte moet de exploitant beschikken over een kwalitatief management systeem dat zorgt voor voldoende kwaliteitsborging en kwaliteitsbeheersing.

De aanvaardbaarheidscriteria voor röntgentoestellen die gebruikt (zullen) worden voor niet-therapeutische diergeneeskundige doeleinden werden gespecificeerd in een technisch reglement. De conformiteit van het toestel met deze criteria wordt geëvalueerd door de deskundige erkend in de fysische controle alvorens zij in gebruik worden genomen en daarna minstens jaarlijks. Voor toestellen die uitsluitend binnen één inrichting gebruikt worden gebeurt de controle van de aanvaardbaarheidscriteria één keer elke drie jaar.

Deze controle vervangt echter niet de periodieke evaluatiebezoeken van de deskundige erkend in de fysische controle die jaarlijks (met een interval tussen 10 en 14 maanden tussen de bezoeken) moeten gebeuren. Tijdens deze bezoeken wordt de staat van verschillende aspecten van de stralingsbescherming (zoals bv. werkprocedures, dosisgegevens van de werknemers) geanalyseerd of beoordeeld. Het gaat hier bijgevolg over twee types controles die complementair zijn en elk een eigen scope hebben..

3. Specifieke begrippen

Volgende specifieke begrippen werden ingevoerd in deze nieuwe regelgeving: diergeneeskundige verantwoordelijkheid, gemachtigde en begeleider.

Diergeneeskundige verantwoordelijkheid

Dit is de verantwoordelijkheid die toegewezen is aan de practicus betreffende de individuele diergeneeskundige blootstellingen. Dit verwijst naar de basisprincipes van de stralingsbescherming.

De nieuwe regelgeving stelt dat elke diergeneeskundige blootstelling gerechtvaardigd moet zijn. Het is de practicus die zal bepalen of een blootstelling al dan niet gerechtvaardigd is. Hierbij maakt de dierenarts een afweging van de netto voordelen ten opzichte van de nadelige effecten die deze diergeneeskundige blootstellingen zouden kunnen veroorzaken. Deze justificatiestap is heel belangrijk bij verzekeringstechnische blootstellingen en bij keuringsonderzoeken aangezien de onderzochte dieren niet ziek zijn maar de aanwezige personen wel aan een blootstellingsrisico worden onderworpen.

Wanneer de blootstelling gerechtvaardigd wordt geacht, moet deze ook geoptimaliseerd zijn. Dit wil zeggen dat de blootstelling zo laag als redelijkerwijze mogelijk moet worden gehouden. De practicus is verder ook verantwoordelijk voor de samenwerking in verband met de praktische aspecten en het personeel en ook voor het verstrekken van informatie over de risico's van ioniserende stralingen aan de betrokken personen.

Begeleider

Een begeleider is een meerderjarig persoon die door de dierenarts werd ingelicht over de gevaren van ioniserende stralingen en uit vrije wil, maar niet in het kader van zijn werk, hulp biedt tijdens de blootstelling aan ioniserende stralingen van één of meerdere dieren. Het gaat hier dus over de meerderjarige eigenaars of verzorgers van de dieren die een blootstelling aan ioniserende stralingen moeten ondergaan. Indien het om een vrouwelijke begeleider gaat, moet zij altijd geïnformeerd worden over de potentiële risico's van blootstelling aan ioniserende stralingen in geval van een zwangerschap of het geven van borstvoeding.

Gemachtigde

Een gemachtigde is een persoon die beroepshalve bijstand verleend bij een diergeneeskundige blootstelling en waaraan de practicus de praktische aspecten van de diergeneeskundige blootstelling kan delegeren.

Gemachtigden mogen enkel en alleen opnames maken onder de volledige verantwoordelijkheid, de werkelijke controle en in de fysieke aanwezigheid van de practicus. Dit wil zeggen dat de gemachtigde enkel opnames mag maken of met bronnen mag werken wanneer de practicus zelf aanwezig is. De

practicus maakt een inschatting van de situatie en beslist of de praktische aspecten van de blootstelling gedelegeerd kunnen worden aan de gemachtigde. Het is dus verboden om een gemachtigde alleen met een röntgentoestel naar bijvoorbeeld een paardenstal te sturen aangezien er dan niet voldaan wordt aan het criterium van fysieke aanwezigheid van de practicus en er voor het gebruik van toestellen die bij gelegenheid gebruikt worden op plaatsen die daartoe niet vergund zijn er visuele supervisie van de practicus moet zijn.

Eveneens moet de practicus zich ervan vergewissen dat het stellen van de diagnose zelf een diergeneeskundige handeling is zoals gedefinieerd in de wet van 28 augustus 1991 op de uitoefening van de diergeneeskunde. Dit is ook van toepassing op het gebruik van direct diagnostische beeldvorming zoals fluoroscopie. Gezien bij deze handeling de diagnose gesteld wordt, gelijktijdig met het technisch aspect van de beeldvorming, kan de gemachtigde dit niet uitvoeren zonder visueel toezicht van een dierenarts ter plaatse.

De gemachtigden moeten een opleiding stralingsbescherming gevolgd hebben van minstens 24 uur waarvan minstens 8 uur praktijk. Er wordt echter geen basisdiploma gedefinieerd voor een gemachtigde. Dit wil zeggen dat niet enkel dierenartsassistenten, maar iedereen die voldoet aan dit opleidingscriterium mag optreden als gemachtigde.

Het FANC kan de opleiding van de gemachtigden niet goedkeuren aangezien dit niet onder zijn bevoegdheden valt. De deskundige erkend in de fysieke controle controleert tijdens de periodieke evaluatiebezoeken of alle gemachtigden een gepaste opleiding hebben genoten. Dit wordt ook geverifieerd tijdens een potentiële inspectie van het FANC.

Naast dit KB moet de dierenarts te allen tijde de richtlijnen, de wetten, de besluiten en de verordeningen naleven, inzonderheid deze met betrekking tot de uitoefening van de diergeneeskunde, de volksgezondheid, de diergezondheid, het dierenwelzijn, het milieu en de openbare orde.

4. Opleiding en permanente vorming

Ten slotte handelt de nieuwe regelgeving ook over de opleidingen en permanente vormingen van zowel de dierenartsen als van de gemachtigden. Een dierenarts die zijn opleiding in België heeft afgerond, voldoet automatisch aan de opleidingsvereisten voor het gebruik van röntgentoestellen. Wanneer een dierenarts zijn opleiding in het buitenland gevolgd heeft, moet hij/zij op basis van certificaten en diploma's kunnen aantonen dat hij/zij aan deze opleidingsvoorwaarden voldoet. Indien een dierenarts ook nucleaire geneeskunde of radiotherapie wil beoefenen moet hiervoor een extra opleiding gevolgd worden van minstens 32 uren theoretische vorming en 80 uur praktijk. Ook voor de gemachtigden geldt dat zij een extra en specifieke opleiding van minstens 8 uur moeten volgen indien zij als gemachtigde willen optreden op diensten nucleaire diergeneeskunde of diergeneeskundige radiotherapie.

Naast de opleidingsvereisten zijn ook de permanente vormingen beschreven. Deze werden gelijkgesteld voor de practici en de gemachtigden en bedraagt 1 uur per jaar bij uitsluitend gebruik van röntgentoestellen voor niet therapeutische toepassingen en 4 uur per jaar voor practici en gemachtigden die werken op diensten nucleaire diergeneeskunde of diergeneeskundige radiotherapie. De aanwezigheid tijdens de periodieke evaluatiebezoeken van de deskundige erkend in de fysieke controle, alsook de schriftelijke kennisname van de bevindingen worden meegerekend in de uren permanente vorming.

Zoals eerder vermeld, bevindt de bevoegdheid ter controle van de opleiding en permanente vorming zich bij de deskundige erkend in de fysieke controle. |